

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

Бакалаврська кваліфікаційна робота на тему:

**«УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ (НА ПРИКЛАДІ
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ВІННИЦЬКИЙ
ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ»))»**

08-43.БДР.020.00.058.ТЧ

Виконала: студентка 4 курсу,

групи МФКД-206

спеціальності 073 – Менеджмент

Швець А. О.

Керівник: д.е.н., проф кафедри ФІМ

Джеджула В. В.

3 червня 2024р.

Рецензент: к.е.н., декан ФМІБ

Краєвська А. С.

6 червня 2024 р.

Допущено до захисту

Завідувач кафедри ФІМ

д.е.н., проф. Зянько В. В.

11 червня 2024 р.

Форма № Н-9.01

Вінницький національний технічний університет
 Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
 Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
 Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
 Галузь знань – Управління та адміністрування
 Спеціальність 073 – Менеджмент
 Освітньо-професійна програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
 завідувач кафедри ФІМ
 д.е.н., професор Зянько В. В.
 «12» березня 2024 року

ЗАВДАННЯ НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Швець Анюті Олексіївні

(Прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи): «Управління прибутком підприємств (на прикладі ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»)»
- Керівник проекту (роботи): Джеджула Вячеслав Васильович, д.е.н., професор
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
- Затверджена наказом ВНТУ від «11» березня 2024 року № 80.
2. Строк подання студентом проекту (роботи): 31.05.2024 року
3. Вихідні дані проекту (роботи): Богацька Н. М. Прибуток підприємства: його роль, формування та резерви збільшення в умовах ринкової економіки. Ефективна економіка. 2019. №9. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.9.30. Онисько С. М. Дослідження економічної сутності категорії «прибуток». Економічний вісник, 2020, №1. С. 58-65. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність: практикум. Вінниця : ВНТУ, 2022. 144 с. Стащук О.В., Шептицька Л.Р., Крижанівський С.О. Особливості формування прибутку на підприємстві. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 49. С. 291-296. Мартиненко В.П., Григоренко О.В. Система управління прибутком промислових підприємств в сучасних умовах розвитку економіки. Формування ринкових відносин в Україні. 2023. № 2 (261). С. 57–62. Боденчук, Л., Боденчук, С., Нідельчу, В. Формування системи управління прибутком підприємства. Економіка та суспільство, 2023 (50). Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Іванчик Т. В. Фактори впливу на формування прибутку підприємств. Modern Economics. 2019. № 14(2019). С. 81-86. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Прибутковість підприємств машинобудівної промисловості України як показник ефективності їх функціонування. Modern Economics. 2021. № 25(2021), фінансова звітність ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023 рр.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):
 у першому розділі – дослідити теоретичні основи процесу управління прибутком підприємства;
 у другому розділі – проаналізувати фінансовий стан та процес управління прибутком ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»;

у третьому розділі – запропонувати пропозиції та рекомендації з вдосконалення процесу управління прибутком ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):
Таблиці: Систематизація підходів до визначення сутності прибутку. Основні показники динаміки зміни майнового стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022 - 2023рр. Динаміка показників ліквідності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр. Динаміка показників фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр. Динаміка показників ділової активності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр. Аналіз складу, структури та динаміки доходів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр. Аналіз складу, структури та динаміки витрат ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр. Аналіз фінансових результатів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр. Аналіз показників рентабельності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

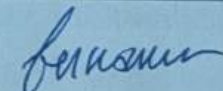
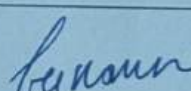
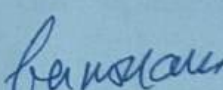
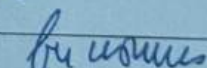
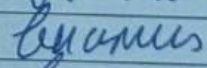
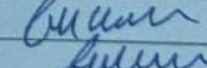
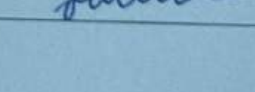
Рисунки: Форми фінансового результату діяльності підприємства

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

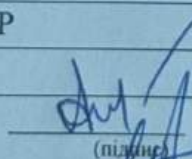
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Спеціальна частина	к.е.н., доц. кафедри ФІМ Ткачук Л. М.	13.03.2024р. 	24.05.2024р.

7. Дата видачі завдання «13» березня 2024 р.

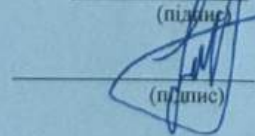
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Формування та затвердження теми бакалаврської кваліфікаційної роботи (БКР)	01.09-01.12.2024	
2	Виконання теоретичної частини БКР. Перший рубіжний контроль виконання БКР	24.04.2024	
3	Виконання аналітичної частини БКР та розробка рекомендацій та пропозицій. Другий рубіжний контроль виконання БКР	31.05.2024	
4	Нормоконтроль БКР	01.06-03.06.2024	
5	Рецензування БКР	04.06-06.06.2024	
6	Попередній захист БКР	07.06-09.06.2024	
7	Захист БКР	10.06.-26.06.2024	

Студент

(підпис) Анюта ШВЕЦЬ

Керівник роботи

(підпис) В'ячеслав ДЖЕДЖУЛА

АНОТАЦІЯ

УДК 658.1

Швець А. О. Управління прибутком підприємств (на прикладі Приватного акціонерного товариства «Вінницький олійножировий комбінат»). Бакалаврська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2024. 76 с. На укр. мові. Бібліогр.: 16 назв; рис.: 2; табл. 10.

В бакалаврській кваліфікаційній роботі систематизовано отримані теоретичні знання та практичні навички із управління прибутком підприємств.

Робота складається із трьох частин. У теоретичній частині розглянуто теоретичні питання щодо управління прибутком підприємств, проаналізовано методики оцінки процесу управління прибутком підприємств. В аналітичній частині роботи проведено аналіз основних показників фінансової діяльності та процесу управління прибутком ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат». У прикладній частині роботи запропоновано заходи з підвищення ефективності діяльності підприємства та покращення стану управління прибутком ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Ключові слова: прибуток, валовий прибуток, чистий прибуток, рентабельність, збиток, доходи, витрати.

ABSTRACT

Shvets A.O. Profit management of enterprises (on the example of the private joint-stock company " Vinnytsia Oil and Fat Combine"). Bachelor's thesis in specialty 073 - Management, educational program - Management of financial and credit activities. Vinnytsia: VNTU, 2024. 76 p. In Ukrainian language. Bibliogr .: 16 titles; fig .: 2; table 10.

The bachelor thesis systematizes acquired theoretical knowledge and practical skills in enterprise profit management.

The work consists of three parts. In the theoretical part, the theoretical questions regarding the management of the profit of enterprises are considered, and the methods of assessment of the process of managing the profit of enterprises are analyzed. In the analytical part of the work, an analysis of the leading indicators of financial activity and the profit management process of PJSC "Vinnytsia Oil and Fat Combine" was carried out. In the applied part of the work, measures to increase the efficiency of the enterprise and improve the state of profit management of PJSC "Vinnytsia Oil and Fat Combine" are proposed.

Keywords: profit, gross profit, net profit, profitability, loss, income, expenses.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ	9
1.1 Економічна сутність та необхідність управління прибутком	9
1.2 Методичні підходи до оцінювання процесу управління прибутком підприємств	17
Висновки до розділу 1	21
2 АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ»	23
2.1 Характеристика загального стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	23
2.2 Аналіз фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023 рр	28
2.3 Оцінка стану управління прибутком ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023 рр.	35
Висновки до розділу 2	43
3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ»	45
Висновки до розділу 3	54
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	57
Додаток А (обов'язковий) Протокол перевірки бакалаврської кваліфікаційної роботи	60
Додаток Б Фінансова звітність ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»	61
Додаток В (обов'язковий) Ілюстративна частина	69

ВСТУП

Основним підсумковим показником результативності господарської діяльності є прибуток, значення якого в умовах складної економічної ситуації в країні, обмеженості банківського кредитування, низького рівня конкурентоспроможності та інноваційного розвитку промислових підприємств важко переоцінити. Саме тому вивчення різних концепцій трактування сутності, процесу формування та розрахунку прибутку на основі аналізу досягнень людства в процесі його розвитку є надзвичайно важливим з наукової точки зору.

Під час здійснення виробничо-фінансової діяльності суб'єкти господарювання використовують велику кількість трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. Метою кожного підприємства є ефективне використання цих ресурсів, що відображається у фінансових результатах його діяльності.

Прибуток є основним показником ефективності діяльності підприємства в ринковій економіці. Кожен суб'єкт господарювання, незалежно від форми власності, приділяє особливу увагу процесу формування, розподілу та використання фінансових результатів своєї діяльності.

Таким чином, питання оцінки ефективності управління прибутком є надзвичайно актуальним для вітчизняних підприємств.

Питання, пов'язані з управлінням прибутком підприємств досліджували такі вчені, як Джеджула В. В., Спіфанова І. Ю., Майборода О.Є., Сукрушева Г.О., Куліш Є.В., Богацька Н. М., Онисько С. М., Стащук О.В., Шептицька Л.Р., Крижанівський С.О., Мартиненко В.П., Григоренко О.В. тощо.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є формування пропозицій з підвищення ефективності управління прибутком підприємства.

Завданнями бакалаврської кваліфікаційної роботи є:

- систематизувати підходи до сутності прибутку та особливостей управління прибутком;
- узагальнити методики оцінки ефективності управління прибутком;

- надати загальну характеристику ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»;

- оцінити фінансово-економічний стан ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.;

- здійснити оцінювання стану управління прибутком підприємства за 2022-2023рр.;

- сформулювати рекомендації та пропозиції щодо покращення фінансового стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Об'єктом дослідження в бакалаврській кваліфікаційній роботі виступає процес управління прибутком підприємств.

Предметом дослідження в бакалаврській кваліфікаційній роботі є оцінка антикризового менеджменту акціонерних товариств.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі використано низку методів: для вивчення сутності прибутку та управління прибутком – індукцію, синтез та аналіз; для оцінки стану та прогнозування фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» – порівняльний аналіз. Отримані результати дозволили оцінити та запропонувати заходи з удосконалення системи управління прибутком ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Економічна сутність та необхідність управління прибутком

Фінансово-економічні результати є ключовими показниками ефективності діяльності будь-якого підприємства. Управління прибутком підприємства відіграє важливу роль у забезпеченні його успішної та прибуткової діяльності в майбутньому. Науково обґрунтоване прийняття управлінських рішень у цій сфері сприятиме прогресивному розвитку як окремих суб'єктів господарювання, так і всієї економіки країни.

Фінансово-економічний результат є складним поняттям, оскільки включає як прибуток, що свідчить про позитивний результат, так і збиток, який є наслідком неефективної діяльності підприємства. Фінансовий результат є узагальнюючим показником, що відображає вплив всієї фінансово-господарської діяльності підприємства, дозволяючи встановити взаємозв'язок між різними економічними показниками та підсумувати результати діяльності.

Поняття прибутку почало формуватися з появою товарно-грошових відносин, приватної власності та розвитку підприємництва. Визначити момент у розвитку людства, коли зародилися перші уявлення про суть і формування результатів діяльності, складно. Людська діяльність, як фізична, так і розумова, існувала з самого початку існування людини. У процесі розвитку людства вдосконалювалися форми і засоби цієї діяльності, що призводило до розширення переліку її результатів.

З часом люди почали усвідомлювати цінність своїх товарів, тобто результатів своєї праці. У давніх суспільствах не було виробництва в сучасному розумінні. Кожна родина чи община займалася певною діяльністю, результати якої ставали предметами обміну. Поява перших загальних еквівалентів обміну товарів свідчила про усвідомлення цінності результатів

праці. З розвитком людства загальні еквіваленти ставали ціннішими, вибиралися рідкісніші та унікальніші товари. Це призвело до появи грошей, які стали загальним еквівалентом обміну і заклали основу для розуміння суті фінансового результату діяльності.

Спочатку прибуток прирівнювали до валового доходу від капіталу, праці чи землі. Відомий економіст XX століття Дж. М. Кейнс досліджував прибуток у системі макроекономічних показників, що регулюють економіку країни за допомогою ефективного попиту [1].

В літературі існує значна кількість підходів до визначення сутності змісту поняття «прибуток» (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 – Систематизація підходів до визначення сутності прибутку

Автор	Прибуток – це
Господарський кодекс України [2]	показник фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань
Майборода О.Є., Сукрушева Г.О., Куліш Є.В. [3]	фінансовий результат підприємства, абсолютний показник, який здійснює виробничу, комерційну, науково-дослідну та іншу діяльність та характеризує ступінь успіху проведення цієї діяльності
Богацька Н. М. [4]	першочергова потреба підприємства, його головна мета
Онисько С. М. [5]	форма сукупного доходу, яка формується в результаті реалізації власності на капітал у різних сфери його застосування, що є одночасно об'єктом та інструментом управління фінансами
Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. [6]	кінцевий результат діяльності підприємства, що характеризує абсолютну ефективність роботи.
Стащук О.В., Шептицька Л.Р., Крижанівський С.О. [7]	частина доходу, яка залишається після вирахування всіх витрат, пов'язаних із отриманням цього прибутку, а також витрат зі сплати податків

Прибуток є кількісним показником фінансово-економічного результату, не несе повної та достатньої інформації для прийняття ефективних

управлінських рішень, тому науковці пропонують використовувати для глибини аналізу поняття «якість фінансового результату», що характеризуються якістю позитивного (прибутку) та негативного (збитку) фінансового результату, які, в свою чергу, залежать від рівня ефективності діяльності підприємства.

Діяльність з управління прибутком підприємства є надзвичайно важливим аспектом його діяльності, тому повинна проводитись у чіткій послідовності кроків, які передбачають здійснення відповідних управлінських рішень.

Метою управління прибутком є максимізація добробуту власників підприємства як у поточному, так і в перспективному періоді. Ця мета спрямована на гармонізацію інтересів власників з інтересами держави та персоналу підприємства. Основні завдання управління прибутком включають [8-11]:

- Максимізацію розміру сформованого прибутку підприємства, відповідно до ресурсного потенціалу та ринкової кон'юнктури.
- Забезпечення оптимальної пропорції між рівнем сформованого прибутку та припустимим рівнем ризику.
- Забезпечення високої якості сформованого прибутку.
- Виплату необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства.
- Формування достатнього обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку для розвитку підприємства в наступному періоді.
- Постійне зростання ринкової вартості підприємства.

Процес управління прибутком розглядається як система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують оптимальний стан фінансових ресурсів, їх формування та розподіл. Це дозволяє підприємству розвиватися на основі зростання прибутку і капіталу, зберігаючи при цьому платоспроможність, кредитоспроможність та фінансову рівновагу.

Прибуток відіграє ключову роль у системі внутрішніх джерел формування фінансових ресурсів підприємства, що забезпечують його розвиток. Частка чистого прибутку, яка залишається після сплати податків та інших обов'язкових платежів, є основою для створення фондів економічного стимулювання. З одного боку, прибуток є основним джерелом збільшення власних активів підприємства і його ринкової вартості шляхом капіталізації частини прибутку, тобто спрямування його на приріст власних активів.

З іншого боку, прибуток є єдиним інтенсивним джерелом розширеного відтворення виробництва, створення резервного капіталу для споживання та утримання невиробничої сфери, формування додаткового капіталу і резервів для фінансування капітальних інвестицій, покриття збитків минулих періодів. Крім того, за рахунок прибутку здійснюється матеріальне заохочення працівників, підвищення рівня оплати праці за високі виробничі показники, виплата дивідендів, утримання об'єктів соціальної сфери, тобто прибуток є гарантом соціальних благ для членів трудового колективу.

Прибуток є результатом різноспрямованого руху грошових потоків, які характеризуються доходами і витратами підприємства. У загальному вигляді, прибуток можна розглядати як різницю між доходами, отриманими підприємством за відповідний період внаслідок своєї діяльності, та витратами, здійсненими за той же період для забезпечення цієї діяльності.

Доходи, витрати і прибуток підприємства відповідають напрямам його діяльності. Доходи, які суб'єкт ринкової економіки отримує протягом певного періоду, є основою його ефективної діяльності.

Доходи зазвичай визначаються як збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання капіталу (за винятком внесків власників у статутний капітал). Це визначення відповідає стандартам бухгалтерського обліку, зокрема П(С)БО 15 «Дохід», який встановлює, що дохід визнається при збільшенні активу або зменшенні зобов'язання, що спричиняє зростання власного капіталу (за винятком внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може

бути достовірно визначена [12].

Ефективне управління доходами базується на їх класифікації за попередньо визначеними ознаками. Основним принципом класифікації є розподіл доходів за видами діяльності, які їх генерують, зокрема, доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Класифікація доходів за джерелами їх утворення також важлива для аналізу і є основою звіту про фінансові результати. Відповідно до П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», доходи підприємства поділяються на такі складові [13]:

- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи;
- дохід від участі в капіталі;
- інші фінансові доходи;
- інші доходи;
- надзвичайні доходи.

Остаточна оцінка доходу від надання послуг вимагає порівняння його з витратами, понесеними для отримання цього доходу, і визначення результату операції: прибуток або збиток.

Витрати є другим важливим фактором у формуванні прибутку підприємства. Облік витрат здійснюється відповідно до П(С)БО 16 «Витрати». Згідно з цим стандартом, витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [14].

Подібно до доходів, витрати розподіляються на класифікаційні групи за двома основними ознаками.

Рисунок 1.1 - Форми фінансового результату діяльності підприємства

Перший рівень класифікації витрат передбачає їх розподіл за видами діяльності підприємства. Відповідно до цього, витрати поділяються на операційні, інвестиційні та фінансові.

Ефективне управління витратами вимагає класифікації другого рівня, що передбачає розподіл витрат за напрямками використання коштів. На цьому рівні витрати підприємства поділяються на такі групи:

- витрати, що включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);
- адміністративні витрати;
- витрати на збут;
- інші операційні витрати;
- фінансові витрати;
- втрати від участі в капіталі;
- інші витрати.

Прибуток як фінансовий результат діяльності підприємства тісно пов'язаний з доходами і витратами, які є основними чинниками його формування. У ринкових умовах отримання прибутку та забезпечення рентабельності є життєво важливими для існування будь-якого суб'єкта

господарювання. Завдяки прибутку підприємства вирішують такі важливі завдання, як формування капіталу, забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності, фінансування розвитку виробництва та мотивація праці персоналу.

Таким чином, прибуток є однією з основних стратегічних цілей управління підприємством та важливим об'єктом фінансового аналізу. Фінансовий результат підприємства охоплює всі види його господарської діяльності:

- фінансовий результат від основної операційної діяльності;
- фінансовий результат від іншої операційної діяльності;
- фінансовий результат від участі в капіталі;
- фінансовий результат від фінансової діяльності;
- фінансовий результат від іншої діяльності;
- фінансовий результат від господарської діяльності.

Загальний фінансовий результат підприємства визначається як сума фінансових результатів від звичайної та надзвичайної діяльності до оподаткування та нарахованих відсотків за кредитами. Фінансові результати підприємства формуються в процесі основної, операційної, інвестиційної, фінансової діяльності та надзвичайних подій.

Основна діяльність включає операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частину його доходу. Операційна діяльність охоплює основну діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою. Інвестиційна діяльність включає придбання та продаж довгострокових активів та інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів. Фінансова діяльність включає операції, які призводять до змін розміру та складу власного і запозиченого капіталу підприємства.

Водночас абсолютна сума прибутку не є показником ефективності господарської діяльності. У ринкових умовах підприємства намагаються

збільшувати прибуток, що часто супроводжується негативними наслідками, такими як зміни умов постачання продукції або матеріальних ресурсів, структурні зміни у виробництві, підвищення цін, що можуть бути не вигідними для споживачів.

Для оцінки інтенсивності та ефективності виробництва використовують показники рентабельності, які точніше відображають кінцеві результати діяльності, оскільки вони показують співвідношення прибутку з наявними або використаними ресурсами.

На фінансові результати підприємства впливають дві великі групи факторів:

- Зовнішні фактори, які відображають загальний рівень розвитку економіки України і не залежать від діяльності підприємства. Ці фактори включають рівень цін на сировину і матеріали, обладнання, енергоносії, тарифи на транспорт, воду та інші матеріальні послуги, ставки орендної плати, норми амортизаційних відрахувань, внески на соціальне страхування та інші обов'язкові платежі.

- Внутрішні фактори, безпосередньо пов'язані з діяльністю підприємства та його підприємницькою активністю. До них належать обсяг виручки від реалізації продукції, форми і системи оплати праці, рівень ефективності використання і відтворення елементів виробництва тощо.

Рентабельність – це показник, який визначає прибуток у співвідношенні до вартості елементів виробництва, що сприяли його утворенню. Аналізують загальну рентабельність підприємства, рентабельність продукції та інші показники. Чим вищий рівень рентабельності, тим ефективніше функціонують підприємства як самостійні товаровиробники.

1.2 Методичні підходи до оцінювання процесу управління прибутком підприємств

Управління прибутком підприємства здійснюється за етапами, які характеризують його формування та розподіл.

У вітчизняній практиці аналізу існують такі прийоми аналізу показників, які визначаються за інформацією фінансової звітності [6]:

- Горизонтальний (часовий) аналіз – виявляє абсолютні та відносні відхилення величин окремих видів фінансових результатів за звітний період, а також у динаміці за кілька років, що дозволяє якісно оцінити виявлені зміни.
- Вертикальний (структурний) аналіз – передбачає вивчення структури фінансових результатів, тобто питомої ваги окремих видів доходів і витрат у загальному підсумку, а також оцінку змін, що відбуваються в структурі.
- Трендовий аналіз – визначення основної тенденції в динаміці показників фінансових результатів на основі даних за кілька періодів.
- Аналіз відносних показників (коефіцієнтів) – розрахунок співвідношень між окремими позиціями однієї або різних форм звітності та визначення взаємозв'язків між показниками.

Під час аналізу прибутку підприємства можуть використовуватися найрізноманітніші прийоми, методи та моделі. Їх кількість та широта застосування залежить від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному окремому випадку.

Аналіз абсолютних даних звіту дає можливість оцінити результативність фінансово-господарської діяльності, зіставити показники динаміки ключових статей та дослідити структуру доходів і витрат підприємства.

Методологічною основою аналізу фінансових результатів в умовах ринкових відносин є прийняття для всіх підприємств, незалежно від організаційно-правової форми і форми власності, модель їхнього формування і використання.

Запропонована модель формування і розподілу прибутку складається з наступних ітерацій [8]:

1. Визначення валового прибутку (збитку) [8]:

$$ВП = ЧД - СВ, \quad (1.1)$$

де ВП- валовий прибуток;

СВ- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

2. Визначення прибутку від операційної діяльності[8]:

$$ПОД = ВП + ІОД - АВ - ВЗ - ІОВ, \quad (1.2)$$

де ПОД- прибуток від операційної діяльності;

ІОД- інший операційний дохід;

АВ- адміністративні витрати;

ВЗ- витрати на збут;

ІОВ- інші операційні витрати.

3. Визначення прибутку до оподаткування[8]:

$$П_{\text{до оподаткування}} = \text{ФРОД} + \text{ДК} + \text{ІФД} + \text{ІД} - \text{ФВ} - \text{ВК} - \text{ІВ}, \quad (1.3)$$

де $П_{\text{до оподаткування}}$ - прибуток до оподаткування;

ДК- дохід від участі в капіталі;

ІФД- інші фінансові доходи;

ІД- інші доходи;

ФВ- фінансові витрати;

ВК- витрати від участі в капіталі;

ІВ- інші витрати.

4. Визначення чистого прибутку [8]:

$$\text{ЧП} = \text{П}_{\text{до оподаткування}} - \text{ПП} \quad (1.4)$$

де ЧП – чистий прибуток (збиток);

Кожна з наведених ітерацій формування фінансових результатів є адитивною факторною моделлю, де результативним показником виступає відповідний вид фінансових результатів. Зв'язок між чинниками (доходами та витратами) і результатами (прибутком або збитком) є функціональним, що дозволяє кількісно обчислювати вплив чинників на формування фінансових результатів за методом прямого рахунку.

У процесі аналізу фінансових результатів спочатку аналізують динаміку показників прибутку. Інформація з форми звітності 2 дозволяє проаналізувати фінансові результати від усіх видів діяльності підприємства та визначити структуру прибутку.

Для виявлення причин прибутків та збитків необхідно проаналізувати доходи та витрати підприємства. Під час аналізу фінансових результатів окремо досліджують динаміку та формування окремих фінансових результатів.

Крім того, необхідним є розрахунок відносним показників прибутку, тобто показників рентабельності:

- рентабельність операційної діяльності, яка характеризує величину прибутку від операційної діяльності на одиницю операційних витрат та визначається за формулою [15-16]:

$$P_{\text{оп}} = \frac{\text{ФРОД}}{C + AB + B3 + IOB} \times 100\%, \quad (1.5)$$

де $P_{\text{оп}}$ – рентабельність операційної діяльності;

ФРОД – фінансовий результат від операційної діяльності.

- рентабельність господарської діяльності характеризує величину прибутку від господарської діяльності на одиницю витрат та визначається за формулою [15-16]:

$$P_{\text{госп}} = \frac{ПОп}{C+AB+BЗ+IOB+BK+ФВ+IB} \times 100\%, \quad (1.6)$$

де $P_{\text{госп}}$ – рентабельність господарської діяльності;

ПОп – прибуток до оподаткування;

BK – витрати від участі в капіталі;

ФВ - фінансові витрати;

IB – інші витрати.

Рентабельність активів характеризує ефективність використання активів підприємства та визначається як загального (чистого) прибутку підприємства за рік в середньорічній вартості активів [15]:

$$P_a = \frac{\text{ЧП}}{A} \times 100\% \quad (1.7)$$

де ЧП – чистий прибуток підприємства

A – загальна величина активів підприємства.

Рентабельність власного капіталу характеризує ефективність використання власного капіталу та розраховується як відношення чистого прибутку до власного капіталу підприємства [15]:

$$P_{BK} = \frac{\text{ЧП}}{BK} \times 100\%, \quad (1.8)$$

де BK – величина власного капіталу підприємства.

Цей показник займає особливе місце серед показників рентабельності і характеризує ефективність використання власних коштів акціонерів, величину прибутку, отриману на кожну гривню вкладень акціонерів в підприємство і залишаючи в розпорядку підприємства. Значення цього показника відбиває ступінь привабливості об'єкта для вкладень коштів акціонерів. Чим вище цей

показник, тим більше прибутку приходить на одну акцію, тим вище потенційні дивіденди.

Рентабельність залученого капіталу визначається як відношення чистого прибутку до середньої величини залученого капіталу підприємства [16]:

$$P_{зк} = \frac{ЧП}{ЗК} \times 100\%, \quad (1.9)$$

де ЗК – величина залученого капіталу.

Розраховані показники зводяться до таблиці, в якій визначається динаміка їх зміни.

Отже, аналіз процесу управління прибутком доцільно проводити шляхом оцінки динаміки доходів, витрат, фінансових результатів та розрахунку показників рентабельності.

Висновок до розділу 1

Таким чином, в даному розділі розглянуто теоретичні питання, пов'язані із аналізом управління прибутком підприємства.

Розгляд сутності поняття «прибуток» показало, що на сьогодні існує багато підходів до визначення сутності прибутку. Прибуток є кількісним показником фінансово-економічного результату, не несе повної та достатньої інформації для прийняття ефективних управлінських рішень, тому науковці пропонують використовувати для глибини аналізу поняття «якість фінансового результату», що характеризуються якістю позитивного (прибутку) та негативного (збитку) фінансового результату, які, в свою чергу, залежать від рівня ефективності діяльності підприємства.

Управління прибутком є системою організаційно-управлінських заходів, метою яких є визначення методів його найбільш ефективного

формування, розподілу та використання прибутку, що забезпечить стабільний розвиток підприємства та приріст його ринкової вартості.

Прибуток підприємства формується в процесі основної, операційної, інвестиційної, фінансової діяльності та надзвичайних подій.

Водночас абсолютна сума прибутку не характеризує рівень ефективності господарської діяльності. Тому для оцінки інтенсивності та ефективності виробництва використовують показники рентабельності, які більш повно порівняно із прибутком характеризують кінцеві результати діяльності, оскільки їх величина показує співвідношення прибутку з наявними або використаними ресурсами.

Аналіз методик оцінки ефективності управління прибуток підприємства показав, що він здійснюється за етапами, які характеризують його формування та розподіл.

Аналіз управління прибутком доцільно проводити шляхом оцінки динаміки доходів, витрат, фінансових результатів та розрахунку показників рентабельності.

2 АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ»

2.1 Характеристика загального стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат» (скорочена назва ПрАТ «ВОЖК») знаходиться за адресою: Вінниця, вул. Немирівське шосе, 26. Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат» є одним з найбільших і найпотужніших підприємств з переробки олійних культур і виробництва рослинних олій та жирів в Україні.

Перша виробнича лінія Вінницького ОЖК була побудована в 1955 році. В 2013 році збудований та введений в дію новий олійноекстракційний завод ОЕЗ-2 з виробництва нерафінованої олії. Ведення всього технологічного процесу переробки олійного насіння – від приймання насіння до відвантаження олії та гранульованого шроту – автоматизоване та проводиться з пульта керування. На підприємстві постійно проводиться модернізація виробництва, впровадження нових технологій.

Основними видами продукції ПрАТ «Вінницький ОЖК» є:

- олії рослинні фасовані та розливні - соняшникова, ріпакова, соєва;
- жири кондитерські та кулінарні;
- саломаси рафіновані дезодоровані;
- саломаси нерафіновані;
- м'які маргарини;
- лушпиння гранульоване;
- шроти тостовані;
- кисень технічний.

Основними видами послуг ПрАТ «ВОЖК» є:

- заготівля і переробка насіння олійних культур та олійної сировини;

- виконання робіт промислового і непромислового характеру;
- перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом комбінату;
- здійснення торгівлі, комерційної діяльності, маркетингу, посередницької, зовнішньоекономічної та іншої діяльності в межах, передбачених чинним законодавством;
- виробництво та реалізація кисню, доставка кисню споживачам, технічне посвідчення кисневих балонів;
- придбання, використання, зберігання, перевезення та знищення прекурсорів. Товариство, відповідно до мети своєї діяльності, здійснює будь-які види господарської діяльності за винятком заборонених законодавством України.

Виробничий комплекс Товариства розміщений на одній промисловій ділянці площею 20,8 га. До складу ПрАТ «Вінницький ОЖК» входять:

- олійноекстракційний завод по переробці насіння олійних культур добовою потужністю переробки 1 000 т насіння соняшнику, або 600 т насіння ріпаку, або 355 т соєвих бобів;
- олійноекстракційний завод № 2 по переробці насіння олійних культур добовою потужністю переробки до 1 300 т насіння соняшнику, або 1 000 т насіння ріпаку, або 700 т соєвих бобів;
- гідрогенізаційний завод добовою потужністю виробництва 140 тнерафінованих саломасів та 90 т рафінованої дезодорованої олії;
- цех фасування продукції, фасованої в полімерні пляшки, потужністю по виробництву олії –30 т/д, фасованих жирів та маргаринів – 60 т/д; - дільниця гранулювання лушпиння потужністю до 210 т на добу;
- елеватор насіння місткістю 24 000 т насіння соняшнику;
- елеватор шроту місткістю 3 200 т;
- резервуари для зберігання олії об'ємом 12 505 м. куб. на дільниці олійної сировини потужністю заливу 3 000 т на добу залізничних цистерн та 1 300 т на добу флекси-контейнерами;

- котельня загальною потужністю 30 т пар на годину.

ПрАТ «Вінницький ОЖК» виробляє олію соняшникову рафіновану дезодоровану виморожену марки П фасовану, яка для зручності споживачів розфасовується у ПЕТ-пляшки різної місткості : 0,5 л, 0,88 л, 1 л, 5 л. Випускає комбінат олію соняшникову недезодоровану, маргаринову продукцію марки «Віолія». Маргаринова продукція з логотипом «Віолія» та торговим знаком ПрАТ «Вінницький ОЖК» реалізується в багатьох регіонах України.

Рослинні жири для глазури, замінники молочного жиру, шортенінги, саломаси серії «Віолія» добре відомі на підприємствах: ХБК м. Харків, «Світ ласощів» м.Черкаси, КМЗ «ОЛКОМ» м.Київ, ТМЗ «Тульчинка» м. Тульчин Вінницької області та багатьох інших. Саломас рафінований дезодорований серії «Віолія» відвантажується на ТОВ «Авіс» м. Вінниця. Асортимент продукції складає понад 70 найменувань. Вся фасована продукція виробляється під торговою маркою «Віолія».

Продукція ПрАТ «Вінницький ОЖК» відвантажується не тільки у всі регіони України, країни СНГ, але й експортується більше ніж в 20 країн світу: Італію, Іспанію, Португалію, Польщу, Англію, Нідерланди, Румунію та ін. Шрот відвантажувався в Польщу, Литву, Ізраїль, Грузію, Грецію, Німеччину та ін.

Протягом всього періоду експлуатації проводилась реконструкція та технічна модернізація обладнання комбінату з поступовим збільшенням потужності. В 2014 р. на дільниці очищення стічних вод впроваджена додаткова схема очищення стічних вод з використанням коагулянтів і флокулянтів. В 2015 р. виконувались подальші заходи по модернізації обладнання та підвищення ефективності виробництва на олійноекстракційному виробництві. З метою використання енергозберігаючих технологій на комбінаті діє власна котельня для спалювання лушпиння соняшнику, яке утворюється на олійноекстракційних заводах при переробці насіння соняшнику. Отримана пара використовується у технологічних процесах на виробництвах комбінату та для опалення. Використовуються

безвідходні технології виробництва, переважна кількість відходів реалізується як готовий продукт. Постійно проводяться заходи над впровадженням екологічно чистих технологій з метою дотримання екологічного законодавства. На ділянці очищення стічних вод впроваджена додаткова схема очищення стічних вод з використанням коагулянтів і флокулянтів.

Головною метою ризик-менеджменту ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» є оптимізація бізнес-процесів з урахуванням толерантності до ризиків, притаманних діяльності Товариства. Керуючись цією метою,

ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» прагне підтримувати оптимальну структуру короткострокових і довгострокових доходів, максимізуючи відхилення доходності в межах, що відповідають поточній ринковій кон'юктурі. Задачею управління ризиками є забезпечення фінансової стійкості Товариства, його ліквідності, підвищення вартості власного капіталу та найбільш раціональне поєднання інтересів всіх сторін виробничого процесу.

Пріоритетом діяльності ПрАТ «Вінницький ОЖК» є випуск продукції, яка конкурентоспроможна та відповідає сучасним вимогам якості та безпеки. ПрАТ «Вінницький ОЖК» виробляє широкий асортимент високоякісної продукції, яка реалізується великій кількості споживачів. Асортимент продукції складає понад 60 найменувань, фасована продукція виробляється під торговою маркою «Віолія». Основним видом послуг, за рахунок яких підприємством отримано більше 10 % доходу за рік, є переробка насіння соняшнику.

За період свого розвитку олійножирова галузь України реалізує стратегію експортної орієнтації, поставляючи за межі кордонів України до 80 % виробленої в Україні соняшникової олії. На забезпечення внутрішніх потреб надходить лише 20 % виробленої соняшникової олії.

Підприємство здійснює свою діяльність в олійно-жировій галузі України в умовах жорсткої конкуренції. Конкурентами Товариства є всі олійно-жирові підприємства України.

Визначаючи потреби і очікування споживачів щодо якісних показників та асортименту продукції, комбінат постійно розширяє асортимент продукції та виробляє її як за ДСТУ, так і за власними Технічними умовами. Продукція комбінату виготовляється за затвердженими Технологічними регламентами та інструкціями з дотриманням санітарних норм та правил. Висока якість та безпечність олій, жирів, маргаринів та шроту, відходів виробництва відповідає вимогам не тільки державних стандартів України, а і стандартів інших держав, куди відвантажується експортна продукція.

Відносини між керівництвом товариства та його працівниками регулюються трудовим договором та законодавством України. Товариство самостійно визначає кількість працюючих, порядок найму і звільнення, розклад дня, форму і систему оплати праці, обсяги та напрямки використання Фонду споживання, порядок надання відпусток і вихідних.

Середньоспискова чисельність за 2018р. всіх працівників підприємств склала -881, в т.ч. штатних – 869, сумісників – 12. Фонд оплати за 2018р. всіх працівників –104493,3 тис. грн. фонд оплати за 2018р. збільшився на 25485,2тис.грн. порівняно з минулим роком.

Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат» здійснює свою діяльність в олійно-жировій галузі України в умовах жорсткої конкуренції. Конкурентами Товариства є всі олійно-жирові підприємства України.

На ПрАТ «Вінницький ОЖК» функціонує інтегрована система управління (ІСУ) якістю та безпечністю харчових продуктів та кормових продуктів (шроту), яка відповідає вимогам ДСТУ ISO 9001:2009 та ДСТУ ISO 22000:2007. Комбінат сертифікований за системою екологічної сталості (ISCC). На всю харчову продукцію комбінат отримав санітарно-гігієнічні висновки, продукція сертифікована (добровільна сертифікація).

ПрАТ «Вінницький ОЖК» щорічно підтверджує якість своєї продукції на провідних українських та міжнародних дегустаційних конкурсах, неодноразово був переможцем Всеукраїнського конкурсу якості продукції (товарів, робіт, послуг) «100 кращих товарів України», переможцем регіонального конкурсу «Краща торгова марка Поділля».

ПрАТ «Вінницький ОЖК» бере активну участь у громадському житті регіону та країни, проводить благодійні акції, за що неодноразово отримував подяки від керівних організацій Вінницької області та України.

2.2 Аналіз фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023 рр

Фінансовий стан підприємства характеризується різними показниками, які можна об'єднати в групи в залежності від того, яку сторону фінансово-економічної діяльності вони характеризують.

Аналіз основних показників, які характеризують майновий стан підприємства та джерела його формування, наведено в таблиці 2.1. З таблиці 2.1 видно, що на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» на протязі аналізованого періоду в 2023р. відбулось незначне покращення показників, які характеризують майновий стан підприємства порівняно із 2022р.

Загальна вартість майна підприємства в 2023р. складала 46880,5 тис. грн., що на 82,51% більше порівняно із 2022р. Зростання вартості майна ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» в 2023р. було спричинене зростанням величини залученого капіталу на 199,63%. На протязі аналізованого періоду спостерігається збільшення і власних джерел формування майна, тобто власного капіталу, який в 2022р. склав 18461 тис. грн., а в 2023р. – 25231 тис. грн., тобто на 36,67% більше.

Оскільки в 2022р. порівняно із 2010р. відбулось зростання джерел фінансування майна ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»,

відповідно відбулись зміни і в його складі, зокрема в оборотній та необоротній частині.

Таблиця 2.1 - Основні показники динаміки зміни майнового стану
ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022 -2023рр.

Показник	Значення, тис. грн		Зміна значень 2023р. порівняно із 2022р.	
	2022р.	2023р.	Абсолютне	Темп приросту, %
Загальна вартість майна	25686,50	46880,50	21194,00	82,51
Власний капітал	18461,00	25231,00	6770,00	36,67
Залучений капітал	7225,50	21649,50	14424,00	199,63
Оборотні активи	19162,50	36161,00	16998,50	88,71
Необоротні активи	6519,50	10715,00	4195,50	64,35

Необоротні активи на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» в 2023р. склали 10715 тис. грн. і зросли порівняно з 2022р. на 64,35%, тоді як оборотні активи в 2023р. склали 3636161 тис. грн., що на 88,71% більше порівняно із 2022р.

Отже, попередній аналіз показав, що на підприємстві в 2023р. намітилась позитивна тенденція покращення майнового стану порівняно із 2022р.

При оцінці фінансового стану досить важливо провести аналіз ліквідності підприємства, який надає змогу визначити спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання. Розрахуємо показники ліквідності.

В таблиці 2.2 наведено динаміку зміни показників ліквідності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Таблиця 2.2 – Динаміка показників ліквідності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Показник	Методика розрахунку	Значення		Зміна значень 2023р. порівняно із 2022р.	
		2022р.	2023р.	Абсолютне	Темп приросту %
Коефіцієнт покриття	$\frac{\text{ф.1 р. 1195}}{\text{ф.1 р.1695}}$	2,65	1,67	-0,98	-37,00
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{\text{ф.1 (р.1195+ р.1100+р.1120)}}{\text{ф.1 р.1695}}$	1,23	0,72	-0,50	-40,93
	$\frac{\text{ф.1 (р.1160+р.1165)}}{\text{ф.1 р.1695}}$	0,12	0,17	0,05	44,78

З таблиці 2.2 видно, що аналізовані показники ліквідності мають динаміку зниження. Основним показником ліквідності є коефіцієнт покриття, який показує здатність оборотних активів покривати поточні зобов'язання і його нормативне значення становить не менше одиниці, оскільки за даного значення підприємство може у випадку потреби усі свої поточні (тобто короткострокові) зобов'язання покрити оборотними активами. На аналізованому підприємстві на протязі 2022-2023р. значення даного показника відповідає нормативному значенню. В 2023р. коефіцієнт покриття склав 1,67, тобто на кожну гривню поточних зобов'язань ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» мало 1,67 гривень оборотних активів, що на 37% менше порівняно із 2022р. Тобто підприємство у випадку подальшого спадання значень цього показника ризикує через певний час стати неплатоспроможним.

Аналіз коефіцієнта швидкої ліквідності відображає платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Значення даного показника на підприємстві повинно перевищувати 0,8-0,6. З таблиці 2.2 видно, що за даним показником підприємство має негативну динаміку зменшення. В 2023р. значення показника становило 0,72, що на 40,93% менше порівняно із 2022р.

Зважаючи на те, що коефіцієнт покриття складає більше одиниці, можна зробити висновок, що більша частина оборотних активів підприємства знаходиться в запасах, тобто на підприємстві спостерігається зниження ліквідності його активів, що є досить негативним явищем. При цьому позитивним є те, що в 2023р. підприємству вдалось збільшити значення коефіцієнта абсолютної ліквідності порівняно із 2022р. Даний показник в 2023р. становив 0,17, що все ж таки не відповідає у нормативному значенню, яке складає 0,2.

Отже, проаналізувавши коефіцієнти ліквідності, необхідно відмітити, що в цілому показники в 2023р. знизились. На основі аналізу коефіцієнтів ліквідності можна зробити висновок про нераціональну побудову оборотного капіталу підприємства, до якого входить занадто велика сума запасів та заборгованості.

Проведемо аналіз фінансової стійкості, який характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості і незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності та забезпеченості власним оборотним капіталом.

З таблиці 2.3 видно, що на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» спостерігається негативна тенденція зниження фінансової стійкості спричинена тим, що темп зростання власного капіталу є меншим за темп зростання залученого.

Коефіцієнт автономії, який показує питому вагу власного капіталу підприємства в загальній вартості майна, в 2023р. відповідає нормативному значенню і складає 0,54, тобто 54% вартості майна ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» сформовано за рахунок власних джерел фінансування. При цьому в 2022р. даний показник складав 0,72, тобто він зменшився на 25,12%. Відповідно на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» збільшився коефіцієнт концентрації залученого капіталу, який в 2023р. становив 0,46, що на 64,17% більше порівняно із 2022р.

Таблиця 2.3 – Динаміка показників фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Показник	Методика розрахунку	Значення		Зміна значень 2023р. порівняно із 2022р.	
		2022р.	2023р.	Абсолютне	Темп приросту %
Коефіцієнт фінансової автономії	$\frac{\text{ф.1 р.1495}}{\text{ф.1 р.1900}}$	0,72	0,54	-0,18	-25,12
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	$\frac{\text{ф.1 (р.1595+р.1675+р.1700)}}{\text{ф.1 р.1900}}$	0,28	0,46	0,18	64,17
Коефіцієнт фінансового ризику	$\frac{\text{ф.1 (р.1595+р.1675+р.1700)}}{\text{ф.1 р.1495}}$	0,39	0,86	0,47	119,23
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{ф.1 (р.1495 - р.1695)}}{\text{ф.1 р.1495}}$	0,65	0,58	-0,07	-11,06
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$\frac{\text{ф.1 (р.1495 - р.1695)}}{\text{ф.1 р.1195}}$	0,62	0,40	-0,22	-35,58

За коефіцієнтом фінансового ризику видно, що в 2023р. на одну гривню власного капіталу припадало 0,39 грн. залученого, а в 2022р. – 0,86 грн.

Отже, ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» не залежить від зовнішніх джерел фінансування і основну частину діяльності фінансує за рахунок власних джерел.

Високий рівень концентрації власного капіталу зумовив і високі значення показників фінансової стійкості, які характеризують частку власного капіталу у фінансуванні діяльності підприємства. Зокрема, позитивним є наявність власного оборотного капіталу, про що свідчать позитивні значення коефіцієнтів маневреності власного капіталу та забезпеченості власними оборотними засобами.

Досить позитивним є те, що на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» наявний власний оборотний капітал. Коефіцієнт маневреності власного капіталу характеризує частку власного капіталу, що знаходиться в обороті. В 2023р. значення даного показника склало 0,58, тобто 58% власного капіталу знаходиться в обігу, що на 11,06% менше порівняно із 2022р. Незважаючи на зменшення показника, даний показник має досить високе значення, яке показує, що половина власного капіталу знаходиться в оборотній частині капіталу і половина капіталізована в необоротних активах.

Позитивним є й те, що діяльність підприємства в достатній мірі забезпечена власними оборотними засобами.

Аналіз ділової активності дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства.

З таблиці 2.4 видно, що відбувається зростання коефіцієнтів оборотності усіх активів підприємства, в тому числі і оборотних активів. Прискорення оборотності активів надало змогу підприємству скоротити тривалість їх обороту, що є позитивною тенденцією, оскільки це надало змогу вивільнити частину коштів, які знаходяться в обороті підприємства.

Коефіцієнт оборотності активів в 2023р. склав 0,92, що на 21,59% більше порівняно із 2022р. Значення даного показника свідчить про те, що в 2023р. підвищилась ефективність використання активів, оскільки з кожної гривні, вкладеної в активи, ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» отримувало 0,92 грн. чистого доходу.

Досить позитивним є й те, що на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» суттєво підвищилась фондовіддача: якщо в 2022р. з кожної гривні, вкладеної в основні засоби, ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» отримувало 3,65 грн. чистого доходу, то в 2023р. – 6,79, тобто на 86,27 більше.

На ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» підвищилась ефективність використання і власного капіталу. Коефіцієнт оборотності

власного капіталу в 2023р. склав 1,7 оборотів, що на 62,37% більше порівняно із 2022р.

Разом з тим, аналіз ділової активності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» виявив і негативні тенденції.

Таблиця 2.4 – Динаміка показників ділової активності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Показник	Методика розрахунку	Значення		Зміна значень 2023р. порівняно із 2022р.	
		2022р.	2023р.	Абсолютне	Темп приросту %
Коефіцієнт оборотності активів, оборотів	$\frac{\text{ф.2 р.2000}}{\text{ф.1 (р.1300 (гр.3) + р.1300 (гр.4))} / 2}$	0,75	0,92	0,16	21,59
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	$\frac{\text{ф.2 р.2000}}{\text{ф.1 (р.1010 (гр.3) + р.1010 (гр.4))} / 2}$	3,65	6,79	3,15	86,27
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, оборотів	$\frac{\text{ф.2 р.2000}}{\text{ф.1 (р.1495 (гр.3) + р.1495(гр.4))} / 2}$	1,05	1,70	0,65	62,37
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	$\frac{\text{ф.2 р.2000}}{\text{ф.1 (\sum (р.1615 +..+ р.1650) гр.3 + \sum(р.1615 +..+ р.1650) гр.4) / 2}}$	6,19	2,38	-3,81	-61,55
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	$\frac{\text{ф.2 р.2000}}{\text{ф.1 (\sum (р.1125 + р.1130+р.1155) гр.3 + \sum(р.1125 + р.1130+р.1155) гр.4) / 2}}$	2,45	3,60	1,15	46,80
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, днів	$\frac{360}{\text{Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості}}$	58,16	151,27	93,11	160,10
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	$\frac{360}{\text{Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості}}$	146,75	99,96	-46,79	-31,88

Так, показники оборотності та тривалості обороту дебіторської та кредиторської заборгованостей за величиною мають великі розбіжності, що свідчить про недотримання підприємством оптимального співвідношення між ними.

Таким чином, аналіз фінансового стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» виявив, що на протязі 2022-2023рр. підприємство задовільний майновий стан, оскільки відбулось зростання загальної вартості майна підприємства порівняно із 2022р.

У відповідності до розрахованих показників ліквідності, які мають низькі значення, підприємство є ліквідним. При цьому позитивним є те, що підприємство є фінансово стійким, тобто на результати його діяльності не впливають сторонні особи. Високі значення фінансової стійкості дозволяють підприємству збільшувати величину залученого на підприємство залученого капіталу у формі кредитів та позик.

2.3 Оцінка стану управління прибутком ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023 рр.

Оцінимо ефективність управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр. З цією метою в першу чергу необхідним є проведення аналізу ефективності формування доходів і витрат підприємства.

З таблиці 2.5 видно, що на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» спостерігається позитивна динаміка зростання доходів: з 43727 тис. грн. в 2022р. до 46324 тис. грн. в 2023р.

Найбільшу питому вагу в складі доходів на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» складають чистий дохід та інші операційні доходи. Крім того, підприємство отримувало інші доходи, проте в сукупній величині доходів їх частка є незначною.

Таблиця 2.5 – Аналіз складу, структури та динаміки доходів
ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Показник	2022р.		2023р.		Абсолютна зміна	Темп приросту, %	Пунктів структури, %
	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %			
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	19987	45,71	44383	95,81	24396	122,06	50,10
Інші операційні доходи	23142	52,92	1538	3,32	-21604	-93,35	-49,60
Доход від участі в капіталі	0	0	0	0	0	-	0,00
Інші фінансові доходи	0	0	0	0	0	-	0,00
Інші доходи	598	1,37	403	0,87	-195	-32,61	-0,50
Разом	43727	100	46324	100	2597	5,94	0,00

В 2023р. порівняно із 2022р. зросла питома вага чистого доходу в сукупній величині доходів із 45,71% до 95,81%. Загальна величина чистого доходу в 2023р. склала 44383 тис. грн., що на 122,06% більше порівняно із 2022р.

В свою чергу інші операційні доходи на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» зменшились як в абсолютному вираженні, так і в структурі доходів. Інші операційні доходи в 2023р. склали 1538 тис. грн., що на 93,35% менше порівняно із 2022р. Питома вага даної складової доходів в 2023р. склала 3,32%, що на 49,6% менше порівняно із 2022р.

Інші доходи ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» в 2023р. склали 403 тис. грн., що на 32,61% менше порівняно із 2022р. Питома вага даної складової доходів була незначною і склала лише 0,87% в 2023р., що на 0,5% менше порівняно із 2022р.

Отже, зростання загальної величини доходів на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» спричинене зростанням чистого доходу. Інші ж складові доходів мали динаміку зменшення.

Наступним етапом аналізу фінансових результатів стане аналіз витрат ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр. З таблиці 2.6 видно, що на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» спостерігається зменшення загальної величини витрат. Якщо в 2022р. ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» понесло витрат на 38984 тис. грн., то в 2023р. витрати зменшились на 20,06% та склали 31165 тис. грн.

Таблиця 2.6 – Аналіз складу, структури та динаміки витрат ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Показник	2022р.		2023р.		Абсолютна зміна	Темп приросту, %	Пунктів структури, %
	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %			
Собівартість реалізованої продукції	14974	38,41	28341	90,94	13367	89,27	52,53
Адміністративні витрати	760	1,95	1003	3,22	243	31,97	1,27
Витрати на збут	139	0,36	293	0,94	154	110,79	0,58
Інші операційні витрати	22979	58,94	1201	3,85	-21778	-94,77	-55,09
Фінансові витрати	0	0	0	0	0	-	0,00
Витрати від участі в капіталі	0	0	0	0	0	-	0,00
Інші витрати	132	0,34	327	1,05	195	147,73	0,71
Разом	38984	100	31165	100	-7819	-20,06	0,00

Витрати ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» складались із собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат та інших витрат. Собівартість реалізованої продукції в 2023р. складала 28341 тис. грн., що на 89,27% більше порівняно із 2022р. Питома вага собівартості в загальній величині витрат в 2023р. зросла на 52,53% і складала 90,94%.

Адміністративні витрати ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» в 2023р. склали 1003 тис. грн., що на 31,97% більше порівняно із 2022р. Питома вага адміністративних витрат в загальній величині витрат зросла із 1,95% в 2022р. до 3,22% в 2023р.

Інші операційні витрати ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» в 2023р. склали 1201 тис. грн., що на 94,77% менше порівняно із 2022р. Відповідно питома вага даної складової витрат зменшилась із 58,94% в 2022р. до 3,85%.

Питома вага інших витрат та витрат на збут була незначною і несуттєво впливала на загальну величину витрат.

Наступним етапом аналізу фінансових витрат ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» стане оцінка динаміки фінансових результатів підприємства.

Таблиця 2.7 – Аналіз фінансових результатів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Показник	2022р.	2023р.	Абсолютна зміна	Темп приросту, %
Фінансовий результат від основної діяльності	4379	14605	10226	233,52
Фінансовий результат від іншої основної операційної діяльності	163	337	174	106,75
Фінансовий результат від операційної діяльності	3643	13646	10003	274,58
Фінансовий результат від участі в капіталі	0	0	0	0
Фінансовий результат від фінансової діяльності	0	0	0	0
Фінансовий результат від іншої звичайної діяльності	466	76	-390	-83,69
Фінансовий результат від звичайної діяльності	2786	10786	8000	287,15
Фінансовий результат від надзвичайної діяльності	0	0	0	0
Фінансовий результат від господарської діяльності	2786	10786	8000	287,15

З таблиці 2.7 видно, що ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» мало фінансові результати від різних видів діяльності. Разом з тим, досить позитивним є те, що за різними видами діяльності фінансовими результатами є лише прибуток. Так, від основної діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» отримало прибуток в розмірі 14605 тис. грн., що на 233,52% більше порівняно із 2022р.

Прибуток від іншої основної операційної діяльності склав 337 тис. грн., що на 106,75% більше порівняно із 2022р. Прибуток від операційної діяльності в 2023р. склав 13646 тис. грн., що на 274,68% більше порівняно із 2022р.

Необхідно зазначити, що ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» не отримувало фінансового результату від фінансової діяльності та від участі в капіталі.

Разом з тим, на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» спостерігається зменшення фінансового результату від іншої операційної діяльності. Прибуток від іншої операційної діяльності зменшився із 466 тис. грн. в 2022р. до 76 тис. грн. в 2023р.

Досить позитивним є те, що зріс і кінцевий фінансовий результат-чистий прибуток. Чистий прибуток в 2023р. склав 10786 тис. грн., що на 287,15% більше порівняно із 2022р.

Отже, в цілому, на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» спостерігається високий рівень ефективності управління фінансовими результатами. Проведемо факторний аналіз чистого прибутку з метою виявлення причин його зростання.

Для цього користуємось наступною моделлю [8]:

$$\text{ЧП} = \text{ВК} \times \text{Коб}_A \times \text{М}_K \times \text{Р}_{\text{чиста}}, \quad (2.1)$$

де ВК – середньорічні залишки власного капіталу,

Коб_A – оборотність активів, за якою оцінюється рівень ефективності використання активів підприємства,

М_K – мультиплікатор власного капіталу, який характеризує здатність власного капіталу створювати активи,

$\text{Р}_{\text{чиста}}$ – чиста рентабельність фінансово-господарської діяльності підприємства.

Таблиця 2.8 – Факторний аналіз чистого прибутку ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Показник	2022р.	2023р.	Абсолютна зміна	Вплив на зміну чистого прибутку
Чистий прибуток, тис. грн.	2786,00	10786,00	8000,00	
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	19353,00	42946,00	23593,00	
Середньорічні залишки активів, тис. грн.	25686,50	46880,50	21194,00	
Середньорічні залишки власного капіталу, тис. грн.	18461,00	25231,00	6770,00	1021,68
Оборотність активів, оборотів	0,75	0,92	0,16	821,96
Мультиплікатор капіталу	1,39	1,86	0,47	1552,74
Чиста рентабельність	0,14	0,25	0,11	4603,62
Разом				8000

Як видно з таблиці 2.8, позитивно на зміну чистого прибутку вплинули усі фактори. За рахунок зміни власного капіталу чистий прибуток ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» зріс на 1021,68 тис. грн., за рахунок підвищення ефективності використання активів – на 821,96 тис. грн., за рахунок зміни мультиплікатора власного капіталу – на 1552,74 тис. грн., а за рахунок зростання чистої рентабельності – на 4603,62 тис. грн.

Заключним етапом аналізу ефективності управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» стане аналіз показників рентабельності.

За формулою (1.5) розрахуємо рентабельність операційної діяльності:

$$2022\text{р.}: P_{\text{оп}} = \frac{3643}{14974 + 760 + 139 + 22979} \times 100\% = 9,38\%;$$

$$2023\text{р.}: P_{\text{оп}} = \frac{13646}{28341 + 1003 + 293 + 1201} \times 100\% = 44,25\%.$$

За формулою (1.6) розрахуємо рентабельність звичайної діяльності:

$$2022\text{р.}: P_{\text{зв}} = \frac{4109}{14974 + 760 + 139 + 22979 + 132} \times 100\% = 10,38\%;$$

$$2023\text{р.}: P_{\text{зв}} = \frac{13722}{28341 + 1003 + 293 + 1201 + 327} \times 100\% = 43,47\%.$$

За формулою (1.7) розрахуємо рентабельність активів:

$$2022\text{р.}: P_{\text{а}} = \frac{2786}{25686,5} \times 100\% = 10,85\%;$$

$$2023\text{р.}: P_{\text{а}} = \frac{10786}{46882,5} \times 100\% = 23,01\%.$$

За формулою (1.8) розрахуємо рентабельність власного капіталу:

$$2022\text{р.}: P_{\text{вк}} = \frac{2786}{18461} \times 100\% = 15,09\% ,$$

$$2023\text{р.}: P_{\text{вк}} = \frac{10786}{25231} \times 100\% = 42,75\%.$$

За формулою (1.9) розрахуємо рентабельність залученого капіталу:

$$2022\text{р.}: P_{\text{зк}} = \frac{2786}{7225,5} \times 100\% = 38,56\%,$$

$$2023\text{р.}: P_{\text{зк}} = \frac{10786}{21649,5} \times 100\% = 49,82\%.$$

З таблиці 2.9 видно, що на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» спостерігається підвищення ефективності використання майна, оскільки усі показники рентабельності мали тенденцію зростання.

Рентабельність операційної діяльності в 2023р. склала 44,25%, тобто з кожної гривні витрат, понесених в результаті операційної діяльності,

ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» отримало 44,25 копійок прибутку, що на 34,87% більше порівняно із 2022р.

Таблиця 2.9 – Аналіз показників рентабельності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Показник	2022р.	2023р.	Абсолютна зміна
Коефіцієнт рентабельності операційної діяльності, %	9,38	44,25	34,87
Коефіцієнт рентабельності звичайної діяльності, %	10,38	43,47	33,09
Коефіцієнт рентабельності активів, %	10,85	23,01	12,16
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, %	15,09	42,75	27,66
Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу, %	38,56	49,82	11,26

З кожної гривні витрат від звичайної діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» отримало 43,47% прибутку від звичайної діяльності, що на 33,09% більше порівняно із 2022р. Отже, на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» спостерігається підвищення ефективності формування фінансових результатів, оскільки при зростанні доходів спостерігається зменшення витрат.

Як видно з таблиці 2.8, на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» постерігається підвищення ефективності використання ресурсів. Зокрема рентабельність активів склала в 2023р. 23,01%, що на 12,16% більше порівняно із 2022р. Значення показника свідчить про те, що з кожної гривні, вкладеної в активи, ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» отримувало 12,16 копійок прибутку.

Підвищилась ефективність використання власного капіталу: якщо в 2022р. рентабельність власного капіталу складала 15,09%, то в 2023р. значення показника зросло на 27,66% та склало 42,75%.

Досить ефективно на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» використовується і залучений капітал. Якщо в 2022р. з кожної гривні залученого капіталу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» отримувало 38,56 копійок прибутку, то в 2023р. – 49,82 копійок.

Отже, проведений аналіз ефективності управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» показав, що на підприємстві спостерігається зростання доходів та зниження рівня витрат, що спричинило зростання фінансових результатів від різних видів діяльності. Крім того, на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» мають динаміку зростання й показники рентабельності. Отже, на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» досить ефективно здійснюється управління фінансовими результатами.

Висновки до розділу 2

Отже, в даному розділі проведено аналіз фінансового стану та процесу управління прибутком ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» виробляє олію соняшникову рафіновану дезодоровану виморожену марки П фасовану, яка для зручності споживачів розфасовується у ПЕТ-пляшки різної місткості.

Аналіз фінансового стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» виявив, що протягом 2022-2023рр. підприємство задовільний майновий стан, оскільки відбулось зростання загальної вартості майна підприємства порівняно із 2022р.

У відповідності до розрахованих показників ліквідності, які мають низькі значення, підприємство є ліквідним. При цьому позитивним є те, що підприємство є фінансово стійким, тобто на результати його діяльності не впливають сторонні особи. Високі значення фінансової стійкості дозволяють підприємству збільшувати величину залученого на підприємство залученого капіталу у формі кредитів та позик.

Проведений аналіз ефективності управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» показав, що на підприємстві спостерігається зростання доходів та зниження рівня витрат, що спричинило зростання фінансових результатів від різних видів діяльності. Крім того, на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» мають динаміку зростання й показники рентабельності. Отже, на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» досить ефективно здійснюється управління фінансовими результатами.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ»

Олійно-жировий комплекс України є одним із провідних у харчовій промисловості, випускаючи широкий спектр продуктів харчування та підтримуючи тісні зв'язки з іншими галузями. Основу комплексу складають підприємства, що переробляють олійні культури для отримання рослинних олій.

Україна має унікальні природно-кліматичні умови, що дозволяють вирощувати соняшник майже на всій території (окрім Волинської, Львівської та Рівненської областей). Соняшник є однією з найпродуктивніших олійних культур завдяки високому вмісту олії та врожайності: насіння містить 47-52% олії, а ядро — 65-67%, з яких майже 47% можна отримати при переробці на заводах.

Україна має значний потенціал для збільшення виробництва насіння соняшника завдяки високій врожайності та якості насіння. Основними факторами підвищення ефективності комплексу є саме ці показники. Досягти вищої врожайності можна шляхом дотримання агротехнічних норм, використання високопродуктивних сортів і гібридів, внесення добрив, застосування хімічних засобів для боротьби з бур'янами, хворобами та шкідниками, а також оптимального співвідношення культур у сівозміні. Перегляд каналів реалізації насіння та створення сприятливих умов для сільськогосподарських виробників дозволить збільшити обсяги доставки сировини та її переробки.

Аналіз фінансового стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» показав, що однією з основних проблем підприємства є низький рівень прибутку, обумовлений високими витратами.

Для досягнення основної мети підприємства – отримання прибутку – необхідно забезпечити зацікавленість усіх суб'єктів господарювання в цьому

процесі. У діяльності підприємства безпосередньо беруть участь або впливають на неї наймані працівники (керівники, менеджери, інженерно-технічний персонал, фахівці, робітники тощо), його власники та держава. Багато підприємств у країні мають негативні фінансові результати. Це пов'язано з диференціацією фінансових результатів підприємств, орієнтованих на експорт і частково на внутрішній ринок. Наприклад, металургійні підприємства зі стратегією продажу продукції на експорт є прибутковими і займають лідируючі позиції за показниками прибутку.

Виникає необхідність забезпечити зацікавленість працівників підприємств на всіх етапах виробництва в кінцевих результатах, особливо в умовах відсутності мотивації до отримання прибутку. Дослідження показують, що основою мотиваційної діяльності має бути усвідомлення працівниками їхньої участі в розширеному відтворенні – процесі, коли частина доходів використовується для придбання додаткових ресурсів, що дозволяє збільшити масштаби виробництва.

Виснаження кадрового складу та кваліфікаційних навичок на підприємстві, а також відсутність зацікавленості працівників у кінцевих результатах роботи пов'язані з низькою заробітною платою, відсутністю перспективи росту і незадовільними умовами праці. Важливо, щоб кожен працівник відчував залежність між своїм трудовим внеском, фінансовим і моральним благополуччям та прибутком підприємства. Працівники повинні усвідомлювати, що прибуткове підприємство забезпечить їх роботою в теперішньому та майбутньому. Це розуміння повинно надати трудовому колективу впевненість у завтрашньому дні.

Для досягнення такого розуміння варто створювати на підприємствах школи економічних знань, надавати інформацію про результати роботи підрозділів і внесок кожного з них у виробничо-комерційну діяльність, а також відновити участь працівників у змаганнях з виконання плану та зниження витрат виробництва.

На підприємстві варто запровадити систему преміальних виплат, що складає від 10 до 30 відсотків від вартості зекономлених матеріалів, що дозволить знизити витрати виробництва, збільшити прибуток і зацікавленість працівників у кінцевому фінансовому результаті.

Для подальшого успішного функціонування підприємства повинні розробляти стратегічні напрями діяльності, використовуючи інновації, засновані на науково-технічних перевагах, організації та управлінні виробництвом або ринкових викликах. Особливу увагу слід приділяти інноваціям, заснованим на потребах ринку, що дозволить виробляти продукцію, враховуючи найсильніші сторони конкурентів. Ефективна інноваційна діяльність забезпечує зростання прибутку, що дає можливість підприємствам швидко реагувати на зміну ринкового середовища для виробництва конкурентоспроможної олійно-жирової продукції.

В теперішній час на олієзаводах України насіння соняшника переробляють з однією метою – добути з насіння максимальну кількість олії. Для цієї мети ядро соняшника переробляють у жорстких технологічних умовах з використанням високих температур. У результаті якість олії та особливо білків ядра погіршується, збільшується їхні втрати. Значення рослинних білків для організму людей важко переоцінити, тобто вони є життєво необхідними. Таке використання насіння соняшника, як джерела харчових речовин не є раціональним, оскільки білки, вуглеводи, клітковина та інші мікроелементи переходять у шрот (як відхід переробки насіння соняшника), який йде на корм великої рогатої худоби, що є невигідно.

Одним із пріоритетних інноваційних напрямків на підприємствах олійно-жирового комплексу є одержання безлузгового ядра при обрушенні насіння соняшнику. Одержана таким способом олія не потребує рафінації (фізико - хімічний процес очищення олії), має підвищену стійкість при зберіганні, низьке кислотне число та не втрачає природний вітамінний компонент. Спектр використання такої олії є досить поширеним: вона може застосовуватися для приготування їжі для дорослих, у дитячому харчуванні, у

лікувально-профілактичних цілях для регулювання обміну речовин, підвищення стійкості організму до інфекцій.

Більш того, спосіб одержання безлузгового ядра, дозволяє отримати харчову макуху, що може бути корисними добавками до хлібобулочних виробів, ковбас, оскільки макуха є носієм натурального рослинного білка.

Останнім часом керівники підприємств намагаються більш раціонально та ефективно використовувати відходи виробництва.

Використання відходів на підприємствах олійно-жирового комплексу є критично важливою складовою сталого виробництва та ефективного управління ресурсами. Олійно-жировий комплекс включає в себе багато стадій переробки, які можуть призводити до утворення різноманітних відходів. Ефективне використання цих відходів не лише дозволяє знижувати вплив на навколишнє середовище, але й створює додаткові можливості для економічної вигоди та зменшення витрат. Ось деякі способи використання відходів на підприємствах олійно-жирового комплексу:

- використання біомаси для енергетичних цілей – відходи від переробки рослинних олій (наприклад, лушпиння соняшника) можуть бути використані для виробництва тепла та електроенергії через процеси когенерації або виробництва біопалива.

- виробництво біопалива – олійні відходи, такі як лушпиння та інші біомасиви, можуть бути використані для виробництва біодизельного палива, що є екологічно чистим та ефективним джерелом енергії.

- переробка відходів в корисні продукти, зокрема лушпиння соняшника може бути перероблене в брикети чи пелети для опалювання або в якісне кормове джерело для тваринництва.

- використання відходів у продукції – деякі компоненти відходів можуть бути використані в інших галузях, наприклад, у фармацевтиці, косметичі чи харчовій промисловості.

– використання відходів у виробничих процесах – деякі відходи можуть бути повторно використані у виробничому циклі для виготовлення упаковки, компостування чи в інших процесах внутрішнього використання.

Загалом, ефективне управління відходами на підприємствах олійно-жирового комплексу вимагає інтегрованого підходу, який враховує економічні, екологічні та соціальні аспекти. Використання цих відходів не лише сприяє зниженню витрат та покращує прибутковість підприємства, але й сприяє збереженню навколишнього середовища та ресурсів.

Велика частина відходів олійно-жирових підприємств виникає при рафінації рослинних олій. Основним відходом, що підлягає утилізації, є соапсток, який утворюється на стадії нейтралізації кислот лужним розчином. Наразі він широко використовується в миловарному виробництві, однак, обсяги утилізації не перевищують 30%. В обмежених обсягах соапсток може бути спрямований на корм тваринам. Багатий фосфатидами гідратаційний осад активно застосовується для отримання фосфатидних концентратів, використовуваних на кормові або технічні цілі.

Однак, сьогодні впровадження ряду інноваційних технологій дозволяють одержати із соапстоку високоякісні жирні кислоти, що сприятиме зменшенню залежності вітчизняних виробників не тільки миловареної, але й багато іншої продукції від імпорту необхідної сировини, що, в свою чергу створить умови для збільшення обсягів виробництва миловареної продукції, гумово - технічних, лакофарбових матеріалів та інших виробів.

У зв'язку з підвищенням цін на паливно-енергетичні ресурси, ефективним напрямком підвищення конкурентоспроможності підприємств олійно-жирового комплексу є впровадження енергозберігаючих інноваційних технологій.

Один з основних напрямків енергозбереження на підприємствах олійно-жирової промисловості полягає у використанні альтернативних джерел енергії на основі біомаси рослинного походження, зокрема соняшникового лушпиння. Аналіз показує, що більшість підприємств використовує

соняшникове лушпиння для забезпечення теплових потреб технологічних процесів. Проте, міжнародний досвід демонструє, що використання технологій когенерації на основі біомаси може ефективно забезпечити як теплову, так і електричну енергію одночасно.

Досягнення безлузгового ядра сприяє збільшенню виходу лушпиння. В результаті 1 тонна лушпиння може замінити до 4,6 тонн пари (3,2 кал) або 400 м³ газу, що дає економію близько 17 мільйонів гривень. Крім того, половина лушпиння брикетується та експортується за кордон. Основа технології виробництва паливних брикетів полягає в процесі пресування відходів – лушпиння соняшника під високим тиском та при підвищенні температури від 250 до 350 °С. Отримані паливні брикети містять натуральний лігнін і не включають інших зв'язувальних речовин.

Літературний аналіз також виявляє потенційні інноваційні технології енергозбереження для олійно-жирового комплексу, включаючи розробку високоефективних технологій, що зберігають енергію, покращення коефіцієнта корисної дії котлів, використання вакуумних насосів, розвиток магнітогідродинамічних резонаторів та інші напрями.

Додатково, в олійно-жировому комплексі варто розглянути інші інноваційні напрями, такі як виробництво споживчих жирів, функціональних олій і розробка ресурсозберігаючих технологій.

Крім вищезазначених інноваційних технологій в олійно-жировому комплексі, варто виділити ще ряд таких інноваційних напрямків:

- виробництво маргаринової та майонезної продукції та жирів з вмістом промислових транс-ізомерів жирних кислот відповідно до вимог ЄС;
- вироблення олійно-жирової продукції функціонального призначення (купажовані олії та жири з збалансованим жирно кислотним складом, збагачені вітамінами, йодовані олії тощо);
- розробка ресурсозберігаючих технологій (ензимні технології, технології з максимальною рекуперацією тепла, технології отримання водню з метану для процесу гідрогенізації жирів тощо);

- розробка технології виробництва білкових продуктів (білкової муки, концентратів, ізолятів) з вітчизняної відтворювальної жирової сировини (насіння соняшнику).

Отже, для досягнення більших обсягів вирощування соняшнику та виробництва олійно-жирової продукції для задоволення потреб внутрішнього ринку та нарощування експортного потенціалу необхідно провести реформу структури виробництва олійних культур. Це можна досягти за допомогою кількох ключових заходів: підтримки поступового збільшення врожайності соняшнику шляхом вдосконалення агротехнічних практик; впровадження передових технологій, що зменшують споживання ресурсів під час вирощування; застосування високоякісного насіннєвого матеріалу та оптимізації структури посівних площ; впровадження економічних заходів стимулювання високої урожайності та вмісту олії в насінні.

Крім того, створення сприятливих умов для економічної інтеграції між виробниками насіння олійних культур та виробниками олійно-жирової продукції є важливим аспектом. Для світового ринку олійних продуктів характерні не лише зростання виробництва олійних культур та рослинних олій, але й зростаючий попит на них як для харчових цілей, так і для виробництва біодизельного палива.

Розширене використання олійних продуктів у сфері харчової промисловості свідчить про їхню важливість у харчовому ланцюзі як основних джерел жирів і олій для приготування їжі, а також для виробництва продуктів функціонального призначення, таких як маргарини та майонези. Зокрема, олійні культури такі як соя, ріпак, соняшник і пальма є основними сировинами для виробництва олій, які широко використовуються в харчовій промисловості для приготування продуктів різної категорії від продуктів широкого споживання до ексклюзивних кулінарних десертів.

Біодизель, який виробляється з олійних культур, включаючи сою, ріпак та інші, стає все більш популярним альтернативним джерелом енергії у

зусиллях зменшення залежності від традиційних нафтових видобутків і зниження викидів парникових газів.

Вдосконалення стратегічних цільових нормативів також сприятиме збільшенню прибутковості цих заходів. Ці нормативи визначають кількісні показники досягнення стратегічних цілей у сфері операційної діяльності підприємств, що є стандартом відповідності зовнішнім та внутрішнім умовам стратегічного розвитку.

Отже, для досягнення ще більших обсягів вирощування соняшнику та виробництва олійно-жирової продукції, необхідно впроваджувати комплексний підхід, спрямований на зміну структури виробництва олійних культур. Цей підхід включає в себе заходи з підвищення врожайності соняшнику через вдосконалення агротехнічних методів, впровадження передових технологій економії ресурсів під час вирощування, використання якісного насіннєвого матеріалу та оптимізацію структури посівних площ. Крім того, важливо впроваджувати економічні заходи стимулювання для досягнення високої урожайності та вмісту олії в насінні.

Збільшенню прибутковості сприятиме і розробка ефективних стратегічних цільових нормативів. Ці нормативи визначають критерії досягнення підприємствами стратегічних цілей у сфері операційної діяльності, що є стандартом відповідності зовнішнім та внутрішнім умовам стратегічного розвитку. Процес розробки стратегічних цільових нормативів економічної ефективності виробництва продукції на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» пропонується здійснювати за послідовністю окремих його етапів, представлених на рис. 3.1.

Для глобального ринку олійних продуктів є важливим як збільшення виробництва олійних культур та рослинних олій, так і зростаючий попит на них як для харчових цілей, так і для виробництва біодизельного палива. Такий підхід сприятиме не лише внутрішньому ринку, а й розширенню експортного потенціалу української олійно-жирової промисловості.

Рисунок 3.1 – Блок-схема процесу розробки стратегічних цільових нормативів економічної ефективності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Крім того, підприємству варто вжити заходів щодо збільшення обсягів реалізації продукції. З цією метою ПрАТ «Вінницький ОЖК» варто шукати нові ринки збуту продукції.

Отже, за рахунок впровадження запропонованих заходів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» матиме зростання чистого доходу, а також суттєве скорочення витрат.

Висновки до розділу 3

В даному розділі сформовано пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

Визначено заходи щодо зменшення впливу ризику на ефективність інвестиційно - інноваційної діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» та стратегічні завдання системи управління ризиками.

Виявлено пріоритетні напрямки розвитку підприємства; сформовано блок-схему процесу розробки стратегічних цільових нормативів економічної ефективності виробництва продукції на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

ВИСНОВКИ

В бакалаврській кваліфікаційній роботі сформовано пропозиції з підвищення ефективності управління прибутком підприємства.

Виконання поставлених завдань дозволило сформулювати такі висновки:

1. Розглянуто теоретичні питання, пов'язані із аналізом управління прибутком підприємства. Розгляд сутності поняття «прибуток» показало, що на сьогодні існує багато підходів до визначення сутності прибутку. Прибуток є кількісним показником фінансово-економічного результату, не несе повної та достатньої інформації для прийняття ефективних управлінських рішень, тому науковці пропонують використовувати для глибини аналізу поняття «якість фінансового результату», що характеризуються якістю позитивного (прибутку) та негативного (збитку) фінансового результату, які, в свою чергу, залежать від рівня ефективності діяльності підприємства.

2. Управління прибутком є системою організаційно-управлінських заходів, метою яких є визначення методів його найбільш ефективного формування, розподілу та використання прибутку, що забезпечить стабільний розвиток підприємства та приріст його ринкової вартості. Прибуток підприємства формується в процесі основної, операційної, інвестиційної, фінансової діяльності та надзвичайних подій. Водночас абсолютна сума прибутку не характеризує рівень ефективності господарської діяльності. Тому для оцінки інтенсивності та ефективності виробництва використовують показники рентабельності, які більш повно порівняно із прибутком характеризують кінцеві результати діяльності, оскільки їх величина показує співвідношення прибутку з наявними або використаними ресурсами.

3. Аналіз методик оцінки ефективності управління прибутком підприємства показав, що він здійснюється за етапами, які характеризують його формування та розподіл. Аналіз управління прибутком доцільно проводити шляхом оцінки динаміки доходів, витрат, фінансових результатів та розрахунку показників рентабельності.

4. Проведено аналіз фінансового стану та процесу управління прибутком ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат». ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» виробляє олію соняшникову рафіновану дезодоровану виморожену марки П фасовану, яка для зручності споживачів розфасовується у ПЕТ-пляшки різної місткості.

5. Аналіз фінансового стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» виявив, що протягом 2022-2023рр. підприємство задовільний майновий стан, оскільки відбулось зростання загальної вартості майна підприємства порівняно із 2022р. У відповідності до розрахованих показників ліквідності, які мають низькі значення, підприємство є ліквідним. При цьому позитивним є те, що підприємство є фінансово стійким, тобто на результати його діяльності не впливають сторонні особи. Високі значення фінансової стійкості дозволяють підприємству збільшувати величину залученого на підприємство залученого капіталу у формі кредитів та позик.

6. Проведений аналіз ефективності управління фінансовими результатами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» показав, що на підприємстві спостерігається зростання доходів та зниження рівня витрат, що спричинило зростання фінансових результатів від різних видів діяльності. Крім того, на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» мають динаміку зростання й показники рентабельності. Отже, на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» досить ефективно здійснюється управління фінансовими результатами.

7. Сформовано пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат». Визначено заходи щодо зменшення впливу ризику на ефективність інвестиційно - інноваційної діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» та стратегічні завдання системи управління ризиками. Виявлено пріоритетні напрямки розвитку підприємства; сформовано блок-схему процесу розробки стратегічних цільових нормативів економічної ефективності виробництва продукції на ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Keynes J. M. The general theory of employment, interest and money. 1936. P. 190. URL : https://www.files.ethz.ch/isn/125515/1366_KeynesTheoryofEmployment.pdf.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436 – IV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/436-15>.
3. Майборода О.Є., Сукрушева Г.О., Куліш Є.В. Теоретична сутність категорії «прибуток підприємства». Економіка та суспільство. 2017. Вип. 10. С. 310-313.
4. Богацька Н. М. Прибуток підприємства: його роль, формування та резерви збільшення в умовах ринкової економіки. Ефективна економіка. 2019. №9. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.9.30.
5. Онисько С. М. Дослідження економічної сутності категорії «прибуток». Економічний вісник, 2020, №1. С. 58-65.
6. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність [Електронний ресурс] : електронний практикум комбінованого (локального та мережного) використання. 2-ге вид., доп. ; електрон. текст. дані. Вінниця : ВНТУ, 2022. 144 с.
7. Стащук О.В., Шептицька Л.Р., Крижанівський С.О. Особливості формування прибутку на підприємстві. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 49. С. 291-296.
8. Мартиненко В.П., Григоренко О.В. Система управління прибутком промислових підприємств в сучасних умовах розвитку економіки. Формування ринкових відносин в Україні. 2023. № 2 (261). С. 57–62.
9. Боденчук, Л., Боденчук, С., Нідельчу, В. Формування системи управління прибутком підприємства. *Економіка та суспільство*, 2023 (50). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-25>

10. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Іванчик Т. В. Фактори впливу на формування прибутку підприємств. *Modern Economics*. 2019. № 14(2019). С. 81-86. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V14\(2019\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V14(2019)-13).

11. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Прибутковість підприємств машинобудівної промисловості України як показник ефективності їх функціонування. *Modern Economics*. 2021. № 25(2021). С. 58-63. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-09)

12. Дохід: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

13. Загальні вимоги до фінансової звітності: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 від 07.02.2013 № 73. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

14. Витрати: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

15. Духновська Л. М., Павлов В. С. Прибутковість підприємства: сутність та ефективність управління. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 17. Ч. 1. С. 100-103.

16. Єпіфанова І.Ю., Гуменюк В.С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності, *Економіка та суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 189–192. <http://economyandsociety.in.ua>

Додаток А
ПРОТОКОЛ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
РОБОТИ НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ
ЗАПОЗИЧЕНЬ

Назва роботи: УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ (НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ»)

Тип роботи: БКР

(БДР, МКР)

Підрозділ кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

(кафедра, факультет)

Показники звіту подібності Unicheck

Оригінальність 75,4

Схожість 24,6%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне):

- ☐ 1. Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
- ☐ 2. Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання автором. Роботу направити на розгляд експертної комісії кафедри.
- ☐ 3. Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Особа, відповідальна за перевірку _____

(підпис)

Єпіфанова І. Ю.

(прізвище, ініціали)

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unicheck щодо роботи.

Автор роботи _____

(підпис)

Швець А. О.

(прізвище, ініціали)

Керівник роботи _____

(підпис)

Джеджула В. В.

(прізвище, ініціали)

Додаток В

ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ (НА ПРИКЛАДІ
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ВІННИЦЬКИЙ
ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ»)

Таблиця 1.1 – Систематизація підходів до визначення сутності прибутку

Автор	Прибуток – це
Господарський кодекс України [2]	показник фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань
Майборода О.Є., Сукрушева Г.О., Куліш Є.В. [3]	фінансовий результат підприємства, абсолютний показник, який здійснює виробничу, комерційну, науково-дослідну та іншу діяльність та характеризує ступінь успіху проведення цієї діяльності
Богацька Н. М. [4]	першочергова потреба підприємства, його головна мета
Онисько С. М. [5]	форма сукупного доходу, яка формується в результаті реалізації власності на капітал у різних сфери його застосування, що є одночасно об'єктом та інструментом управління фінансами
Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. [6]	кінцевий результат діяльності підприємства, що характеризує абсолютну ефективність роботи.
Стащук О.В., Шептицька Л.Р., Крижанівський С.О. [7]	частина доходу, яка залишається після вирахування всіх витрат, пов'язаних із отриманням цього прибутку, а також витрат зі сплати податків

Рисунок 1.1 - Форми фінансового результату діяльності підприємства

Таблиця 2.1 - Основні показники динаміки зміни майнового стану
ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022 -2023рр.

Показник	Значення, тис. грн		Зміна значень 2023р. порівняно із 2022р.	
	2022р.	2023р.	Абсолютне	Темп приросту, %
Загальна вартість майна	25686,50	46880,50	21194,00	82,51
Власний капітал	18461,00	25231,00	6770,00	36,67
Залучений капітал	7225,50	21649,50	14424,00	199,63
Оборотні активи	19162,50	36161,00	16998,50	88,71
Необоротні активи	6519,50	10715,00	4195,50	64,35

Таблиця 2.2 – Динаміка показників ліквідності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Показник	Методика розрахунку	Значення		Зміна значень 2023р. порівняно із 2022р.	
		2022р.	2023р.	Абсолютне	Темп приросту %
Коефіцієнт покриття	$\frac{\text{ф.1 р. 1195}}{\text{ф.1 р.1695}}$	2,65	1,67	-0,98	-37,00
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{\text{ф.1 (р.1195+ р.1100+р.1120)}}{\text{ф.1 р.1695}}$	1,23	0,72	-0,50	-40,93
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{ф.1 (р.1160+р.1165)}}{\text{ф.1 р.1695}}$	0,12	0,17	0,05	44,78

Таблиця 2.3 – Динаміка показників фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Показник	Методика розрахунку	Значення		Зміна значень 2023р. порівняно із 2022р.	
		2022р.	2023р.	Абсолютне	Темп приросту %
Коефіцієнт фінансової автономії	$\frac{\text{ф.1 р.1495}}{\text{ф.1 р.1900}}$	0,72	0,54	-0,18	-25,12
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	$\frac{\text{ф.1 (р.1595+ р.1675+р.1700)}}{\text{ф.1 р.1900}}$	0,28	0,46	0,18	64,17
Коефіцієнт фінансового ризику	$\frac{\text{ф.1 (р.1595+ р.1675+р.1700)}}{\text{ф.1 р.1495}}$	0,39	0,86	0,47	119,23
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{ф.1 (р.1495 - р.1695)}}{\text{ф.1 р.1495}}$	0,65	0,58	-0,07	-11,06
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$\frac{\text{ф.1 (р.1495 - р.1695)}}{\text{ф.1 р.1195}}$	0,62	0,40	-0,22	-35,58

Таблиця 2.4 – Динаміка показників ділової активності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Показник	Методика розрахунку	Значення		Зміна значень 2023р. порівняно із 2022р.	
		2022р.	2023р.	Абсолютне	Темп приросту %
Коефіцієнт оборотності активів, оборотів	$\frac{\text{ф.2 р.2000}}{\text{ф.1 (р.1300 (гр.3) + р.1300 (гр.4))} / 2}$	0,75	0,92	0,16	21,59
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	$\frac{\text{ф.2 р.2000}}{\text{ф.1 (р.1010 (гр.3) + р.1010 (гр.4))} / 2}$	3,65	6,79	3,15	86,27
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, оборотів	$\frac{\text{ф.2 р.2000}}{\text{ф.1 (р.1495 (гр.3) + р.1495(гр.4))} / 2}$	1,05	1,70	0,65	62,37
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	$\frac{\text{ф.2 р.2000}}{\text{ф.1 } (\sum (\text{р.1615} + \dots + \text{р.1650}) \text{ гр.3} + \sum (\text{р.1615} + \dots + \text{р.1650}) \text{ гр.4}) / 2}$	6,19	2,38	-3,81	-61,55
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	$\frac{\text{ф.2 р.2000}}{\text{ф.1 } (\sum (\text{р.1125} + \text{р.1130} + \text{р.1155}) \text{ гр.3} + \sum (\text{р.1125} + \text{р.1130} + \text{р.1155}) \text{ гр.4}) / 2}$	2,45	3,60	1,15	46,80
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, днів	$\frac{360}{\text{Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості}}$	58,16	151,27	93,11	160,10
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	$\frac{360}{\text{Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості}}$	146,75	99,96	-46,79	-31,88

Таблиця 2.5 – Аналіз складу, структури та динаміки доходів
ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Показник	2022р.		2023р.		Абсолютна зміна	Темп приросту, %	Пунктів структури, %
	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %			
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	19987	45,71	44383	95,81	24396	122,06	50,10
Інші операційні доходи	23142	52,92	1538	3,32	-21604	-93,35	-49,60
Доход від участі в капіталі	0	0	0	0	0	-	0,00
Інші фінансові доходи	0	0	0	0	0	-	0,00
Інші доходи	598	1,37	403	0,87	-195	-32,61	-0,50
Разом	43727	100	46324	100	2597	5,94	0,00

Таблиця 2.6 – Аналіз складу, структури та динаміки витрат
ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Показник	2022р.		2023р.		Абсолютна зміна	Темп приросту, %	Пунктів структури, %
	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %			
Собівартість реалізованої продукції	14974	38,41	28341	90,94	13367	89,27	52,53
Адміністративні витрати	760	1,95	1003	3,22	243	31,97	1,27
Витрати на збут	139	0,36	293	0,94	154	110,79	0,58
Інші операційні витрати	22979	58,94	1201	3,85	-21778	-94,77	-55,09
Фінансові витрати	0	0	0	0	0	-	0,00
Витрати від участі в капіталі	0	0	0	0	0	-	0,00
Інші витрати	132	0,34	327	1,05	195	147,73	0,71
Разом	38984	100	31165	100	-7819	-20,06	0,00

Таблиця 2.7 – Аналіз фінансових результатів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2023рр.

Показник	2022р.	2023р.	Абсолютна зміна	Темп приросту, %
Фінансовий результат від основної діяльності	4379	14605	10226	233,52
Фінансовий результат від іншої основної операційної діяльності	163	337	174	106,75
Фінансовий результат від операційної діяльності	3643	13646	10003	274,58
Фінансовий результат від участі в капіталі	0	0	0	0
Фінансовий результат від фінансової діяльності	0	0	0	0
Фінансовий результат від іншої звичайної діяльності	466	76	-390	-83,69
Фінансовий результат від звичайної діяльності	2786	10786	8000	287,15
Фінансовий результат від надзвичайної діяльності	0	0	0	0
Фінансовий результат від господарської діяльності	2786	10786	8000	287,15

Таблиця 2.9 – Аналіз показників рентабельності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Показник	2022р.	2023р.	Абсолютна зміна
Коефіцієнт рентабельності операційної діяльності, %	9,38	44,25	34,87
Коефіцієнт рентабельності звичайної діяльності, %	10,38	43,47	33,09
Коефіцієнт рентабельності активів, %	10,85	23,01	12,16
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, %	15,09	42,75	27,66
Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу, %	38,56	49,82	11,26

Рисунок 3.1 – Блок-схема процесу розробки стратегічних цільових нормативів економічної ефективності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»